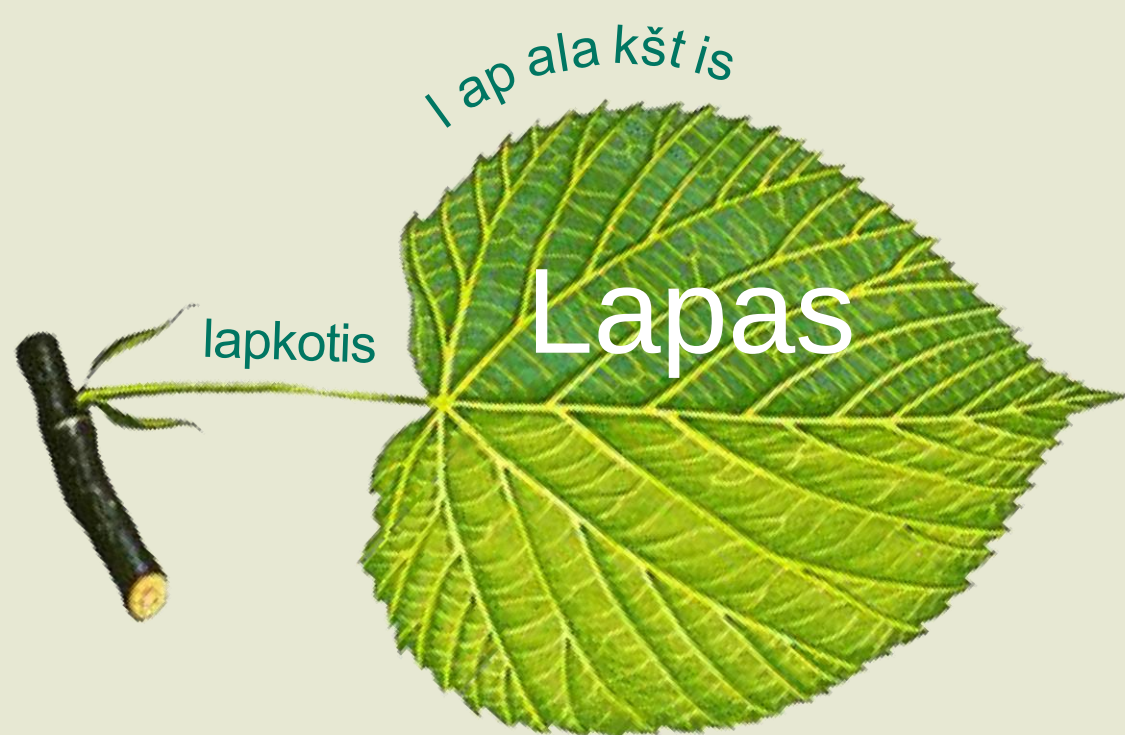
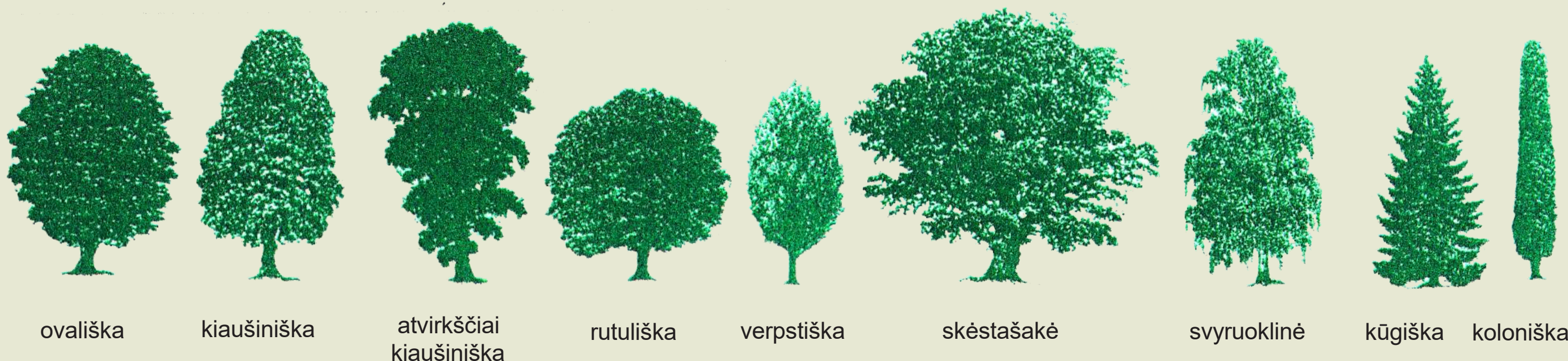

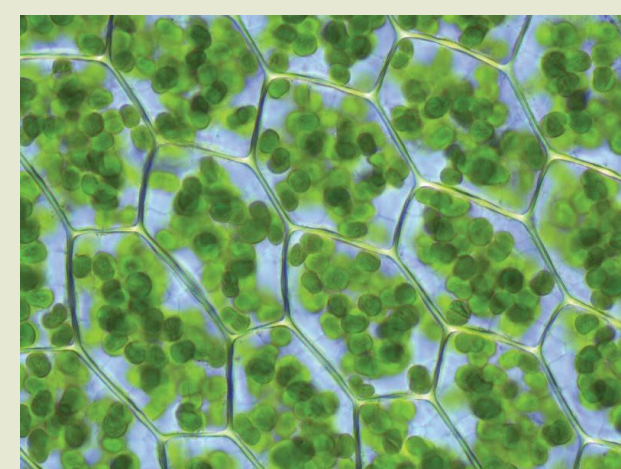
LAJOS IR LAPAI

Laja – tai šakų ir lapų visuma. Daugelio medžių ir krūmų lają galima apibrėžti tam tikra geometrine forma.

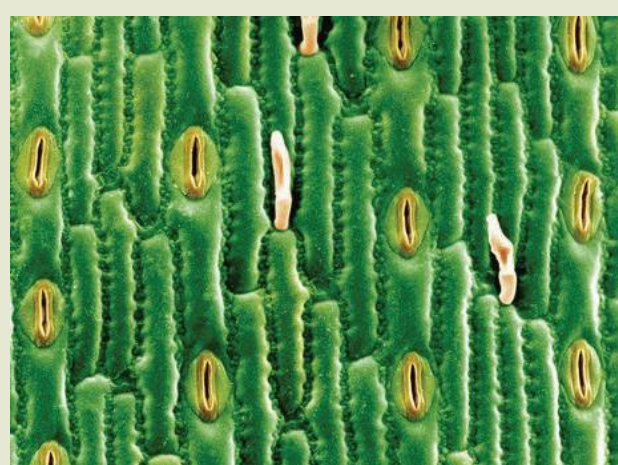
Medžių lajos

Lapas – svarbiausias fotosintezės organas. Žaliasis augalų pigmentas chlorofilas – fotosintezės laboratorijos. Augalų pagamintos organinės medžiagos yra vienintelis visų kitų gyvųjų organizmų maistas bei energijos šaltinis.

Pagrindinė ir stambiausia augalo dalis yra **LAPALAKŠTIS**. Lapkotį turintieji lapai vadinami **kotuotais lapais**, o jo neturintieji – **bekočiais lapais**.

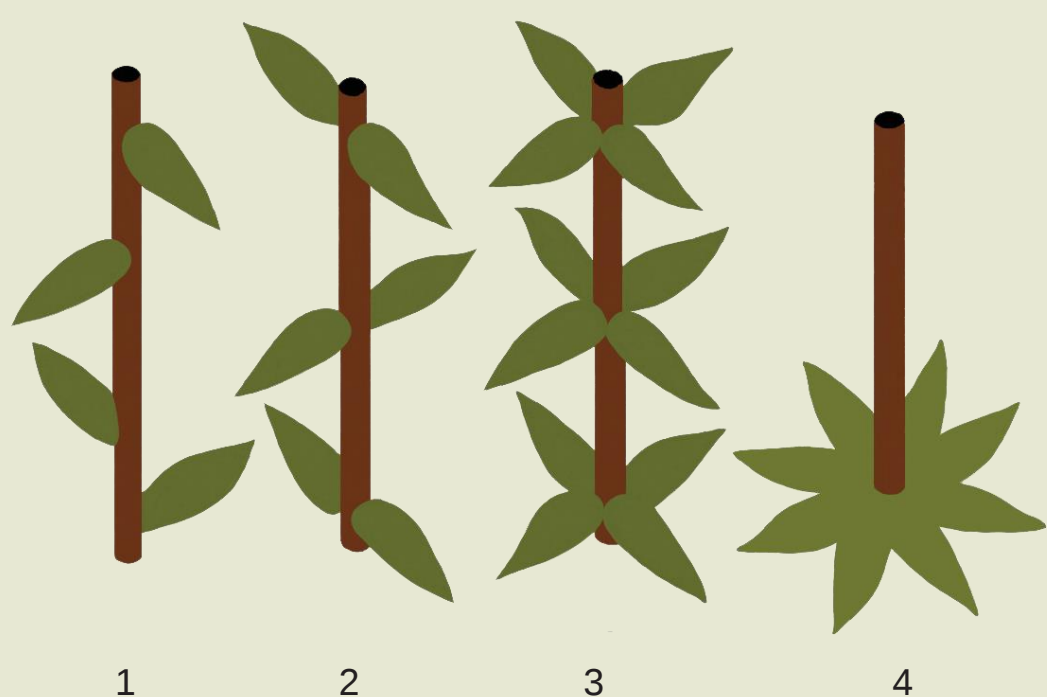
Lapo žiotelės

Ažuolo lapo (*Quercus* sp.) žiotelė

Lapus galima skirstyti pagal išsidėstymo ant ašinės struktūros tipus:

1. **pražanginis arba spiralinis** – lapas išaugęs ne vienas priešais kitą, o pražangiai;
2. **priešinis** – lapas išaugęs priešpriešiais iš vieno bamblio stiebo;
3. **menturinis** – bekočiai lapai gali būti stiebą apimantys, žemyn nusileidžiantys, stiebą apaugantys ir suauginiai;
3. **skrotelinis** – itin tankus lapų išsidėstymas, kai atrodo, kad visi lapai auga iš vieno ūglio ašies taško. Toks įspūdis susidaro, kadangi ūglio ašis labai trumpa.

LAPAI PAGAL LAKŠTO FORMĄ

• Paprasti lapai – vieną lapalakštį turintis augalas:

- 1. linijiškas** – ilgos juostelės pavidalo, lygiagrečiais kraštais (varpinių, viksvinių ir kt. šeimų augalai);
- 2. lancetiškas** – pailgas, į abu galus nusmailėjęs, jo ilgis 3–4 kartus didesnis už plotį (gluosnio, pajūrinio sotvaro, siauralapio gauromečio);
- 3. elipsiškas** – taisyklingos elipsės formos, jo ilgis maždaug 2 kartus viršija plotį, bukais arba truputį nusmailėjusiais galais (raugerškio, paprastojo šaltekšnio, vyšnios, vijoklinio sausmedžio, miškinės obels);
- 4. apskritas** – visomis kryptimis jo skersmuo yra vienodas (drebulės, gailiosios dilgėlės, paprastojo lazdyno, vandenplūkio);
- 5. kiaušiniškas** – pailgas, pamatinė dalis platesnė už viršūnę (baltalksnio, kriaušės, skroblai, mėlynės, notrelės);
- 6. atvirkščiai kiaušiniškas** – viršūnė platesnė už lapo pamatą (paprastasis ažuolas, juodalksnio, raktažolės);
- 7. rombiškas** – į abu galus nusmailėjęs, ties viduriu plačiausias (karpotojo beržo);
- 8. kastuviškas** – lapo pamatas susiaurėjęs, viršūnė buka (saulutės, pavasarinės raktažolės);
- 9. skydiškas** – lakštas apskritas, lapkotis prisitvirtinęs ties lapo viduriu (nasturtės);
- 10. inkstiškas** – lapo pamatas širdiškai įlenkta, viršūnė buka, lakšto plotis didesnis už ilgį (pipirlapės, purienos);
- 11. ietiškas** – viršūnė smaili, lapo pamatas su dviem statmenomis į šonus nukreiptomis skiautėmis ir primena ieties galą, (smulkiosios rūgštynės);
- 12. strėliškas** – viršūnė smaili, lapo pamatas giliai įlenktas, iš šonų su dviem žemyn einančiom skiautėm, panašus į strėlės galą (papliauškos, dirvinio vijoklio);
- 13. plunksniškai skiautėtas** – lapo lakšto skiautės bukomis viršūnėmis (paprastasis ažuolas);
- 14. plaštakiškai skiautėtas** – lapo lakštas primena plaštaką (klevo, pievinio snapučio);
- 15. plaštakiškai suskaldytas** – lapo skilys prasideda nuo pagrindinės lapo gyslos (snapučiai, sukatžolė).

• Sudėtiniai lapai – turi du, tris ar daugiau atsiskyrusių lakštelių su savais koteliais:

- 16. trilapis** – sudarytas iš trijų lapelių, priaugusių prie bendro koto viršūnės (paprastoji katuogė; dobilo, barkūno, žemuogės, kiškiakopūščio);
- 17. pirštuotas** – lapą sudaro daugiau kaip trys lapeliai, priaugę prie bendro koto viršūnės (kaštonai);
- 18. poromis plunksniškas** (su prielapiais ir ūseliais) – viršūnėje lapelio nėra, o vietoj jo yra ūselis (vikio, žirnio, pupos);
- 19. neporomis plunksniškas** – jų viršūnėje yra neporinis lapelis (šermukšnio, uosio, riešutmedžio, uosialapio klevo);
- 20. dukart plunksniškas:** (tridyglės gledičijos).

Pagrindiniai lapalakščių kraštų tipai:

- 1 – lygus, 2 – liaukiškai plaukuotas, 3 – dantytas, 4 – pjūkliškas, 5 – dvigubai pjūkliškas, 6 – karbuotas, 7 – skiautėtas, 8 – rakiuotas.

